

Wie was Maria Magdalena? 1/3

Beschrijving

Sinds mijn (katholieke) jeugd ben ik in de war met alle Maria's die in het Nieuwe Testament genoemd worden. Hier ga ik uitzoeken wie ze waren en ik spits het onderzoek toe op *Maria Magdalena*.

Maria Magdalena

Maria Magdalena was een personage in het Nieuwe Testament. Ze was een van Jezus's trouwste volgelingen en was, naar verluidt, de eerste getuige van zijn opstanding. Terwijl de westerse christelijke kerk haar eeuwenlang afbeeldde als een berouwvolle zondaar, heeft nieuwer onderzoek deze interpretatie betwist.

In de gnostische evangeliën, inclusief het evangelie van Maria, wordt Maria beschreven als een reflectieve, wijze spiritualiste die door Jezus werd begünstigd.

Berouwvolle Magdalena door El Greco, geschilderd 1585-90

Volgens de Bijbel

Het meeste van wat er over Maria Magdalena bekend is, komt voornamelijk uit de nieuwtestamentische evangeliën. Er wordt aangenomen dat ze van joodse afkomst was, hoewel haar cultuur en manieren die van een heiden waren¹. Haar naam, 'Magdalena', komt van haar geboortestad Magdala.

De canonieke evangeliën van *Matteüs*, *Marcus*, *Lucas* en *Johannes* noemen Maria als getuige van de kruisiging, begrafenis en opstanding van Jezus. De verwijzingen naar het evangelie spreken in de eerste plaats alleen over haar aanwezigheid en rudimentaire acties bij deze evenementen. Er is geen beschrijving van haar persoonlijkheid, geschiedenis of karakter. Door de eeuwen heen hebben de westerse christelijke doctrine, renaissancekunst en -literatuur Maria steeds afgeschilderd als een prostituee, als het liefje van Christus en zelfs als zijn vrouw.

Volgens de westerse christelijke kerk

Het idee van Maria Magdalena als een berouwvolle zondaar werd de algemeen aanvaarde opvatting in het westerse christendom. Hoe krachtig dit beeld ook is, het is niet het verhaal dat in elk van de vier evangeliën in het Nieuwe Testament wordt genoemd, niet één keer wordt vermeld dat ze een prostituee of een zondares was.

Veel Maria's?

Een deel van de verwarring en verkeerde informatie over Maria Magdalena komt voort uit het feit dat er veel Maria's in het Nieuwe Testament voorkomen.

De Hebreeuwse naam Mirjam, later vertaald als Maria, was in de eerste eeuw heel gewoon voor Joodse vrouwen, omdat het de naam was van de zus van Mozes. Hieronder een opsomming van alle Maria's die in het Nieuwe Testament worden genoemd:

- Maria, de moeder van Jezus
- Maria Magdalena
- Maria van Bethanië
- Maria, de vrouw van Klopas
- Maria de moeder van James en Joses
- Maria de moeder van Mark

Deze veelheid aan Maria's verklaart gedeeltelijk hoe Maria Magdalena bekend kwam te staan als een zondaar of zelfs een prostituee. De verwarring komt voort uit een episode die drie keer in de evangeliën wordt beschreven, maar nooit precies op dezelfde manier.

In elk evangeliëverslag is het een paar dagen voordat het Pesach is en Jezus bij een huis stopt om te eten. Tijdens de maaltijd zalft een vrouw Jezus met olie, in het ene verhaal zijn hoofd, in het andere zijn voeten. Deze vrouw wordt alleen genoemd in een van die verslagen, Johannes 12:

«Zes dagen voor het Pascha kwam Jezus naar Betanië, het huis van Lazarus, die hij uit de dood had opgewekt. Daar gaven ze een diner voor hem. Martha diende, en Lazarus was een van degenen die bij hem aan tafel zaten. Maria nam een pond kostbare parfum gemaakt van pure nardus, zalfde Jezus' voeten en droogde ze af met haar haar. Het huis was gevuld met de geur van het parfum.»

We weten uit andere evangeliën dat deze Maria niet Maria Magdalena was, maar Maria van Betanië, de zuster van Martha en Lazarus. Maar de zaak wordt gecompliceerd door de andere verslagen van deze zalving, vooral die in Lukas 7.

In dit verhaal is Jezus aan het eten in het huis van een Farizee genaamd Simon, wanneer dit gebeurt:

[Een] vrouw uit de stad, een zondaar, die hoorde dat hij aan het eten was in het huis van de Farizee, bracht een albasten pot zalf. Ze stond achter hem aan zijn voeten, huilend, en begon zijn voeten met haar tranen te wassen en ze met haar haar af te drogen. Daarna bleef ze zijn voeten kussen en zalfde ze met de zalf. Toen de Farizee die hem had uitgenodigd het zag, zei hij bij

zichzelf: â??Als deze man een profeet was, zou hij hebben geweten wie en wat voor soort vrouw het is die hem aanraakt â?? dat ze een zondares is.â??

Jezus verdedigt de vrouw en zegt dat haar daden haar liefde voor en geloof in hem aantonen. Maar de beeldspraak in deze verzen â?? van een vrouw die huilt aan Jezusâ?? voeten, hem zalft met geparfumeerde olie en haar eigen tranen, terwijl ze zijn voeten kust en ze afdroogt met haar haar â?? is opvallend en zou zelfs nog treffender zijn geweest in Jezusâ?? tijd. Maar tegelijkertijd is het verwarrend, aangezien het sterk lijkt op de zalving door Maria, de zus van Lazarus.

James Carroll, die in het *Smithsonian Magazine* schrijft, zegt dat deze scène voor vroegchristelijke lezers een duidelijke seksuele ondertoon moet hebben gehad. Mannen uit de tijd van Jezus zouden nooit een vrouw met los haar hebben kunnen zien, behalve hun eigen vrouw of een prostituee. En dan is er het kussen van Jezusâ?? voeten, een intieme daad als er ooit een was.

Maar wat heeft dit alles met Maria Magdalena te maken?

Op een gegeven moment werd Maria Magdalena verward met deze twee andere vrouwen (ook Maria genoemd) in de Bijbel.

(Dus ik was niet de enige die in de war was!)

Paus Gregorius de Grote

De verwarring werd in de 6e eeuw veroorzaakt door paus *Gregorius de Grote*.

Hij maakte de veronderstelling dat Maria Magdalena een zondares was officieel door in een preek te verklaren dat de drie genoemde Mariaâ??s eigenlijk dezelfde persoon waren: *Maria Magdalena* en hij preekte: â??Zij die Lukas de zondige vrouw noemt, die Johannes Maria [van Betaniâ??] noemt, is de Maria over wie volgens Markus zeven duivels werden uitgeworpen.â??

Paus Gregorius de Grote

Paus Gregorius vermoedde dat de zeven duivels de zeven hoofdzonden waren, waardoor Maria niet alleen schuldig was aan lust, maar ook aan trots en hebzucht.

Het is opvallend dat dit beeld niet wordt geaccepteerd door de oosters-orthodoxe religie, die Maria Magdalena alleen als een toegewijde discipel van Christus zag.

Maria als berouwvolle zondaar werd echter stevig gebeiteld in de westerse middeleeuwse theologie, met de nadruk op boetevaardigheid, en bloeide in Europa gedurende de volgende veertienhonderd jaar. Westerse middeleeuwse en renaissancistische christelijke kunst beeldde Maria gewoonlijk af als extravagant, en zelfs suggestief gekleed, in schril contrast met de meer bescheiden geklede vrouwen van die tijd. In sommige schilderijen wordt ze naakt getoond (met name door de kunstenaar Titiaan), discreet bedekt met lang blond haar.

Berouwvolle Magdalena door Titiaan geschilderd in 1531

Revisionistische geschiedenis van Maria Magdalena

De versie van Maria Magdalena als zondares werd in 1518 aangevochten door de Franse humanist *Jaques Laefevre d'Étaples*². Hij verzette zich tegen de samensmelting van de twee Maria's en de naamloze vrouwelijke zondaar in het evangelie van Lucas. Zijn theorie kreeg enige steun maar ook veel tegenstand. In 1521 werden de opvattingen van d'Étaples formeel veroordeeld door Franse theologen.

Pas in 1969 werd op de *Algemene Romeinse Kalender* de kwestie van de samengestelde Maria opgehelderd, toen er verschillende data werden benoemd voor Maria Magdalena, Maria van Betanië en de niet-geïdentificeerde zondaar in het evangelie van Lucas. Maria Magdalena viert haar feestdag op 22 juli.

¹ Bedoeld wordt iemand die geen Jood is.

² Zijn *De Maria Magdalena et triduo Christi disceptatio* uit 1517, waarin werd beweerd dat Maria, de zuster van Lazarus, Maria Magdalena en de boetvaardige vrouw die de voeten van Christus zalfde, verschillende mensen waren, veroorzaakte gewelddadige controverses en werd in 1521 veroordeeld door de Sorbonne.

Datum aangemaakt
2022/01/17

default watermark